

ASPECTE PRIVIND DIFERENȚELE DE CURS VALUTAR

Drd. Monica JULEAN
Ministerul Finanțelor Publice

Rezumat	Abstract
<p>Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 3.055/2009¹ pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene aduce o serie de elemente de noutate în ceea ce privește evaluarea elementelor bilanțiere. Una dintre aceste modificări este cea privind evaluarea creanțelor și datoriilor în valută sau exprimate în lei în funcție de cursul unei valute. Astfel, evaluarea se face lunar, cu evidențierea diferențelor de curs valutar în conturile de venituri sau cheltuieli corespunzătoare.</p> <p>Această prevedere este utilă mai ales în cazul entităților care optează pentru un exercițiu financiar diferit de anul calendaristic.</p>	<p>The Order of the minister of public finances no. 3.055/2009 for the approval of Accounting Regulations conform with European Directives introduces several new elements regarding the valuation at balance sheet date. One of these changes is the assessment of claims and liabilities in foreign currency or in lei depending on the course of a foreign currency. Thus, evaluation is made every month, highlighting the exchange rate differences is the revenue or expenditure as the case may be.</p> <p>This provision is useful mainly to those entities that chose a financial exercise different from the calendaristic year.</p>
Cuvinte cheie:	Keywords:
<p>✓ creanțe și datorii în valută, creanțe și datorii exprimate în lei în funcție de cursul unei valute, curs valutar, leasing financiar.</p>	<p>✓ claims and liabilities in a foreign currency, claims and liabilities in lei depending on the course of a foreign currency, foreign exchange, financial leasing.</p>

Ca urmare a creșterii semnificative a volumului de tranzacții derulate de România cu alte state membre ale Uniunii Europene, precum și cu țări terțe, contabilitatea tranzacțiilor în valută a necesitat permanente actualizări pentru a cuantifica efectele pe care cursul de schimb le are asupra performanței întreprinderii implicată în activități derulate în valută.

În conformitate cu prevederile Legii contabilității nr. 82/1991², republicată, orice operațiune economică efectuată se consemnează în momentul efectuării ei într-un document care stă la baza înregistrărilor în contabilitate, dobândind astfel calitatea de document justificativ.

Creanțele și datoriile în valută se înregistrează în baza documentelor care atestă generarea acestora atât în lei, cât și în valută.

De cele mai multe ori datoriile și creanțele sunt eșalonate pe o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp, în funcție de suma finanțată, calitatea finanțatorului și de relațiile anterioare existente între partenerii implicați.

Conform prevederilor pct. 185 din Reglementările contabile conforme cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene, parte componentă a Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 3.055/2009, o tranzacție în valută este o tranzacție care este exprimată sau necesită decontarea într-o altă monedă decât moneda națională (lei), inclusiv tranzacțiile rezultate atunci când o entitate:

- a) cumpără sau vinde bunuri sau servicii al căror preț este exprimat în valută;
- b) împrumută sau oferă spre împrumut fonduri, iar sumele ce urmează să fie plătite sau încasate sunt exprimate în valută; sau
- c) achiziționează sau cedează într-o altă manieră active, contractează sau achită datorii exprimate în valută.

Inițial tranzacțiile în valută se înregistrează la cursul de schimb valutar, comunicat de Banca Națională a României, la data efectuării operațiunii.

¹ Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 3.055/29.10.2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (M.O. nr. 766/10.11.2009).

² Legea contabilității nr. 82/24.12.1991, republicată (M.O. nr. 454/18.06.2008).

CONTABILITATE

În cazul datoriilor de leasing financiar în valută, precum și al datoriilor de leasing financiar în lei, cu decontare în funcție de cursul unei valute, acestea se înregistrează la cursul de schimb al pieței valutare comunicat de Banca Națională a României la data acordării finanțării.

În situația în care data acordării finanțării este zi nebanară, la calculul diferențelor de curs valutar aferente se va avea în vedere cursul de schimb al pieței valutare comunicat de Banca Națională a României în ultima zi banară anterioară acestuia.

Diferențele de curs valutar care apar cu ocazia decontării creanțelor și datoriilor în valută, precum și a decontării creanțelor și datoriilor exprimate în lei în funcție de un curs valutar, la cursuri diferite față de cele la care au fost înregistrate inițial pe parcursul lunii sau față de cele la care sunt înregistrate în contabilitate, **trebuie recunoscute în luna în care apar**.

Atunci când creanța sau datoria este decontată în decursul aceleiași luni în care a survenit, întreaga diferență de curs valutar este recunoscută în acea lună. Atunci când creanța sau datoria în valută sau exprimată în lei în funcție de cursul unei valute este decontată într-o lună ulterioară, diferența de curs valutar recunoscută în fiecare lună, care intervine până în luna decontării, se determină ținând seama de modificarea cursurilor de schimb survenită în cursul fiecărei luni.

Una dintre modificările aduse prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 3.055/2009 este aceea că evaluarea creanțelor și a datoriilor în valută se face **la finele fiecărei luni**, la cursul de schimb al pieței valutare, comunicat de Banca Națională a României din ultima zi banară a lunii în cauză. Diferențele de curs înregistrate se recunosc în contabilitate la venituri sau cheltuieli din diferențe de curs valutar, după caz, iar în cazul creanțelor și datoriilor exprimate în lei, a căror decontare se face în funcție de cursul unei valute, la alte venituri financiare sau alte cheltuieli financiare, după caz.

Introducerea acestei prevederi este utilă atât prin prisma reflectării realității economice la calculul trimestrial al impozitului pe profit, dar mai ales pentru a se asigura aplicarea unitară a principiilor contabile de către toate entitățile, *inclusiv pentru cele la care exercițiul financiar este diferit de anul calendaristic*, pentru asigurarea comparabilității datelor și a informațiilor cuprinse în situațiile financiare.

Exemplu:

Societatea Alfa SRL înregistrează următoarele operațiuni în valută:

1. În data de 25 februarie plătește un avans în baza unei facturi proforme către o companie din Cehia în valoare de 5.400 euro, iar primirea facturii și a mărfurilor se realizează în termen de 10 zile.

2. Achiziționează în data de 25 februarie, în baza unei facturi mărfuri în valoare de 7.000 USD din China, cu scadența la 60 de zile.

3. În luna martie încheie un contract de leasing financiar pentru achiziția unor utilaje în valoare totală de 30.000 euro, cu plata lunară în lei în funcție de cursul leu/euro, rata lunară fiind de 1.200 euro, exprimată în lei în funcție de cursul BNR de la data emiterii facturii.

1. Achiziția de mărfuri cu plata în avans

• Înregistrarea plății avansului, cursul de schimb valutar este de 4,1150 lei/euro (5.400 euro x 4,1150 lei/euro = 22.221 lei).

409 Furnizori - debitori	=	401 Furnizori	22.221 lei
--------------------------	---	---------------	------------

și

401 Furnizori	=	5124 Conturi la bănci în valută	22.221 lei
---------------	---	---------------------------------	------------

• Evaluarea creanței în valută la data de 28.02 (sfârșitul lunii februarie), la cursul comunicat de BNR de 4,0980 lei/euro, cu recunoașterea diferenței de curs valutar aferente [5.400 euro x (4,1150 lei/euro - 4,0980 lei/euro)] = 91,8 lei.

665 Cheltuieli din diferențe de curs valutar	=	409 Furnizori - debitori	91,8 lei
--	---	--------------------------	----------

• Înregistrarea primirii mărfurilor și a facturii la cursul de schimb valutar de 4,1210 lei/euro (5.400 euro x 4,1210 lei/euro = 22.253 lei) și a înregistrării diferențelor de curs valutar aferente.

371 Mărfuri	=	401 Furnizori	22.253 lei
-------------	---	---------------	------------

și

401 Furnizori	=	%	22.253 lei
		409 Furnizori - debitori	22.129,2 lei
		765 Venituri din diferențe de curs valutar	123,8 lei

2. Importul din China

• Înregistrarea mărfurilor la un curs de schimb valutar de 2,8975 USD/lei (7.000 USD x 2,8975 lei/USD = 20.282,5 lei).

371 Mărfuri	=	401 Furnizori	20.282,5 lei
-------------	---	---------------	--------------

**La valoarea în vamă a mărfurilor importate determinată în funcție de cursul de schimb valutar valabil se calculează și se înregistrează taxe vamale și TVA conform legislației vamale și fiscale în vigoare. Taxele vamale calculate se cuprind în valoarea de intrare a mărfurilor, articol contabil: 371 = 446.*

• Evaluarea datoriei la sfârșitul lunii februarie la un curs BNR de 2,9071 lei/USD (7.000 USD x 2,9071 lei/USD = 20.349,7 lei) și înregistrarea diferenței de curs valutar aferente (20.349,7- 20.282,5 = 67,2 lei).

665 Cheltuieli din diferențe de curs valutar	=	401 Furnizori	67,2 lei
---	---	---------------	----------

• Evaluarea datoriei la sfârșitul lunii martie la un curs BNR de 2,9171 lei/USD (7.000 USD x 2,9171 lei/USD = 20.419,7 lei) și înregistrarea diferenței de curs valutar aferentă perioadei (20.419,7- 20.349,7 = 70 lei).

665 Cheltuieli din diferențe de curs valutar	=	401 Furnizori	70 lei
---	---	---------------	--------

• Achitarea datoriei în data de 26 aprilie la un curs BNR de 2,9089 lei/USD (7.000 USD x 2,9089 lei/USD = 20.362,3 lei) și înregistrarea diferenței de curs valutar aferentă.

401 Furnizori	=	%	20.419,7 lei
		5124 Conturi la bănci în valută	20.362,3 lei
		765 Venituri din diferențe de curs valutar	57,4 lei

3. Achiziționarea utilajelor prin intermediul leasingului financiar

• Înregistrarea achiziției utilajelor și a datoriei aferente, în data de 5 martie, în suma de 30.000 euro, la un curs de 4,0950 lei/euro (30.000 euro x 4,0950 = 122.850 lei).

2131 Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)	=	167 Alte împrumuturi și datorii asimilate	122.850 lei
---	---	--	-------------

• Înregistrarea evaluării datoriei aferente leasingului financiar la sfârșitul lunii martie la un curs de 4,0975 lei/euro (30.000 euro x 4,0975 lei/euro = 122.925 lei), cu înregistrarea diferențelor de curs valutar aferente (122.925 - 122.850 = 75 lei).

668 Alte cheltuieli financiare	=	167 Alte împrumuturi și datorii asimilate	75 lei
--------------------------------	---	--	--------

• Înregistrarea plății primei rate în sumă de 1.200 euro, din care 850 euro reprezintă datoria aferentă leasingului, iar 350 euro reprezintă dobânda, la un curs de 4,1005 lei/euro (1.200 euro x 4,1005 lei/euro = 4.920,6 lei).

CONTABILITATE

%	=	404 Furnizori de imobilizări	4.920,6 lei
167 Alte împrumuturi și datorii asimilate (850 x 4,0975)			3.482,8 lei
668 Alte cheltuieli financiare (850 x (4,1005 – 4,0975))			2,6 lei
666 Cheltuieli privind dobânzile (350 x 4,1005)			1.435,2 lei

și

404 Furnizori de imobilizări	=	5124 Conturi la bănci în valută	4.920,6 lei
------------------------------	---	---------------------------------	-------------

și

Credit cont 8051 Dobânzi de plătit			1.435,2 lei
------------------------------------	--	--	-------------

**Datoria din leasing este diminuată la o valoare egală cu suma în euro înmulțită cu cursul de la data ultimei evaluări, respectiv sfârșitul lunii precedente. Diferența aferentă variațiilor de curs între data efectuării plății și data înregistrării facturii este înregistrată în contul de "Alte cheltuieli financiare".*

În debitul contului 8051 "Dobânzi de plătit" se înregistrează la începutul contractului de leasing valoarea totală a dobânzii datorate.

• Înregistrarea evaluării datoriei rămase aferente leasingului financiar la sfârșitul lunii aprilie la un curs de 4,0926 lei/euro [(30.000 euro - 850 euro) x 4,0926 lei/euro = 119.299,2 lei].

Diferența rezultată din evaluarea datoriei în lei în funcție de cursul unei valute este de 29.150 euro x (4,0975 - 4,0926) = 142,8 lei.

167 Alte împrumuturi și datorii asimilate	=	768 Alte venituri financiare	142,8 lei
---	---	------------------------------	-----------

**Pentru următoarele plăți care se vor efectua, reducerea datoriei aferente leasingului se va face în funcție de cursul de la data ultimei evaluări, respectiv din ultima zi lucrătoare bancară a lunii precedente.*

Prin evaluarea la sfârșitul fiecărei luni se asigură imaginea fidelă și la zi a valorii datoriilor și creanțelor entității exprimate în valută sau în lei în funcție de cursul unei valute.

Astfel, în exemplul prezentat, dacă entitatea ar încheia exercițiul financiar la data de 31 martie, atât elementele bilanțiere de natura creanțelor și datoriilor, cât și veniturile și cheltuielile, ar fi corect reflectate în contabilitate, astfel încât să nu se creeze diferențieri în ceea ce privește metoda de evaluare sau de determinare a rezultatului față de cea pusă în practică de către entitățile cu exercițiu financiar identic cu anul calendaristic.